

Handläggare
Paulina Slazak
Telefon: 08-508 25 247

Till
Socialnämnden
2020-05-26

Årsrapport för personligt ombud 2019

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens årsrapport för personligt ombud 2019.
2. Socialnämnden överlämnar årsrapporten för personligt ombud till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Lena Lundström Stoltz
förvaltningschef

Gunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget för 2017 och 2018 lyfts personligt ombud fram som en viktig verksamhet inom ramen för stadsdelsnämndernas arbete. Bland annat konstateras att *Tjänsten personliga ombud är under högt tryck och behovet behöver följas noga*. I stadens budget för 2019 framgår att: *Tillgången till stödinsatsen personligt ombud, genom vilken målgruppen får stöd i kontakter med myndigheter och hjälp att formulera eventuella behov av vård, stöd och service, ska säkerställas*.

Personligt ombud riktar sig till personer med långvariga och omfattande psykiska funktionsnedsättningar som har behov av särskilt stöd för att kunna ta tillvara sina rättigheter i samhället. I syfte att tillvarata personligt ombuds kunskaper om systemfel och samverkansproblem har en stadsövergripande årsrapport sammanställts om verksamheten.

Socialförvaltningen föreslår att nämnden godkänner årsrapport för personligt ombud 2019 och att rapporten lämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget för 2017 och 2018 lyfts personligt ombud fram som en viktig verksamhet inom ramen för stadsdelsnämndernas arbete. Bland annat konstateras att *Tjänsten personliga ombud är under högt tryck och behovet behöver följas noga*. I stadens budget för 2019 framgår att: *Tillgången till stödinsatsen personligt ombud, genom vilken målgruppen får stöd i kontakter med myndigheter och hjälp att formulera eventuella behov av vård, stöd och service, ska säkerställas*.

Socialförvaltningen har sammanställt årsrapporter för personligt ombud sedan 2015.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor, bedömnings och förmedlingsgruppen. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 20 maj 2020. Funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 19 maj 2020.

Ärendet

Verksamheten med personligt ombud riktar sig till personer med långvariga och omfattande psykiska funktionsnedsättningar som har behov av särskilt stöd för att kunna tillvarata sina rättigheter i samhället. Ett personligt ombud arbetar på uppdrag av den enskilde och fungerar som ett redskap för att stärka den enskildes tillit till sig själv och därmed få bättre kontroll och makt över den egna vardagen. Verksamheten syftar även till att få myndigheter, kommuner och landsting att samarbeta samt ge underlag till åtgärder som kan förebygga brister i fråga om att den enskilde kan få tillgång till samhällets utbud av vård, stöd och service.

I Stockholm driver stadsdelsförvaltningarna verksamheten med personligt ombud i egen regi. Stadsdelsförvaltningarnas personliga ombud är indelade i fyra olika områdeskontor samt Enheten för hemlösa. Varje områdeskontor och Enheten för hemlösa rapporterar statistikuppgifter till Länsstyrelsen i Stockholms län en gång per år. Uppgifterna i årsrapporten är hämtade från stadens redovisningar till Länsstyrelsen.

Under 2019 hade 585 personer stöd av personligt ombud. Av dessa var 295 personer nytillkomna under 2019 och resterande hade haft stöd även under 2018. Vid eventuell kö prioriteras barnfamiljer och personer som riskerar att bli bostadslösa. Vissa områdeskontor prioriterar även den yngre målgruppen.

De främsta kontaktorsakerna är stöd i kontakten med myndigheter samt ekonomi.

De personliga ombuden har som uppdrag att identifiera och rapportera de brister i serviceutbudet som gör att enskildas behov inte tillgodoses. Brister identifieras på handläggarnivå, lokal och central nivå.

Några av de systemfel som Stockholms personliga ombud har redovisat på handläggarnivå är bland annat att det finns brister i serviceskyldighet. Ytterligare brister är att handläggare saknar kunskap och kompetens om funktionsnedsättningar och dess konsekvenser.

Några av de systemfel som rapporterats på lokal nivå är bristande personalkontinuitet inom både den landstingsfinansierade psykiatri och inom socialtjänsten. På central nivå har de personliga ombuden redovisat att de olika myndigheternas regelverk är svåra att navigera i för målgruppen och att samverkan ofta brister.

Jämställdhetsanalys

Insatsen personligt ombud finns tillgänglig för personer över 18 år och är könsneutral. I insatsens utförande är det genomgående fokus på individens egna önskemål och ett personligt ombud arbetar på uppdrag av den enskilde. Könsfördelningen hos aktiva klienter inom personligt ombud är relativt jämn, med 42 procent män och 58 procent kvinnor.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Personer med långvariga och omfattande psykiska funktionsnedsättningar har många gånger ett särskilt behov av stöd för att tillvarata sina rättigheter i samhället och kunna vara delaktiga. Socialförvaltningen menar att det är av stor vikt att staden tillvaratar ombudens kunskap om systemfel så att dessa kan användas i ett löpande förbättringsarbete inom stadens verksamheter.

Stadens myndighetsutövande verksamheter behöver tillgängliggöras för personer med psykiska funktionsnedsättningar och bör särskilt beakta att serviceskyldigheten håller en god nivå.

Serviceskyldigheten innebär att varje myndighet skall lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans

art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. (Förvaltningslagen 4 §). Brister i serviceskyldigheten försvårar avsevärt personers möjlighet att tillvarata sina rättigheter i samhället. Det är något som ombuden påpekar brister när personer med psykiska funktionsnedsättningar är i kontakt med myndigheter.

Som ett led i att sprida personligt ombuds kunskap och tillvarata systemfelen har några personliga ombud medverkat i introduktionsutbildningen för nyanställda handläggare inom socialpsykiatri.

En utmaning är att hitta fungerande och effektiva former där systembrister kan lyftas och i förlängningen leda till förbättringar för målgruppen. Ett sätt att uppnå detta är att fortsätta det arbete som sker med nätverk och utbildningssatsningar.

Socialförvaltningen föreslår att nämnden godkänner bifogad årsrapport för personligt ombud 2019 och att rapporten lämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom.

Bilaga

Årsrapport för personligt ombud 2019.